

Referat

Sekretariat:

Aalborg Kommune
Miljø- og Energiforvaltningen
Stigsborg Brygge 5
9400 Nørresundby
Tlf. 9931 9400
www.limfjordsraadet.dk
limfjordsraadet@aalborg.dk

Forum Embedsmandsgruppen

Tid 11. september 2020, 09.00 – 13.00

Sted Kulturcenter Limfjorden, Skyttevej 12, 7800 Skive

Deltagere Torben Mølgaard, Holstebro
Bjarke Jensen, Mariagerfjord
Thomas Damgaard, Lemvig
Claus Riber Knudsen, Rebild
Ann Ammitzbo, Skive
John Patuel Hansen, Struer
Flemming Bach, Vesthimmerland
Jørgen Jørgensen, Viborg
Michael Palsgaard Andersen, Sekretariatet
Torben Bramming Jørgensen, Sekretariatet
Niels Vedel, Sekretariatet

Afbud Brønderslev
Frederikshavn
Herning
Hjørring
Ikast-Brande
Jammerbugt
Mors
Randers
Thisted

Mødeleder Michael Palsgaard Andersen

Referent Niels Vedel

Udsendt 21. september 2020

**Sagsnr./Dok.
nr.**

1. Godkendelse af dagsorden.

Indstilling:

Sekretariatet indstiller, at forslag til dagsorden godkendes.

Indstilling godkendt med følgende bemærkninger:

- **Under orientering drøftes henvendelse til Lemvig Kommune vedr. samarbejde med oplandskonsulenter om "små vådområder" / "afskæring af dræn"**
- **På næste møde drøftes fremmøde til embedsmandsgruppemøderne.**

2. Kort orientering om omorganisering i Aalborg Kommune

Orientering blev taget til efterretning

3. Vandløbsindsatsen i oplandet til Limfjorden.

Indstilling:

Sekretariatet indstiller, at

- Embedsmandsgruppen beslutter en strategi i forhold til gennemførelse af vandløbsindsatsen i oplandet til Limfjorden

Baggrund:

På embedsmandsgruppemøderne primo 2019 blev det aftalt at opnormere sekretariatet med henblik på at nå målet med som minimum at have realiseringsansøgt alle vandløbsprojekterne i oplandet til Limfjorden senest efteråret 2021. Flere forundersøgelser er kommet til, og en del projekter er blevet større.

Det nuværende Hav- og Fiskeriudviklingsprogram 2014-2020 (EHFF) afsluttes formelt set i år. Dette medfører, at der på EHFF-tilskudsordningen vandløbsrestaurering ikke vil blive givet tilsagn til projektperioder længere end 1. kvartal 2023 samt, at der ikke kan gives projektforlængelser til vandløbsrestaureringsprojekter ud over 1. kvartal 2023. Et nyt program må forventes at kunne ansøges i 2021.

Målet jf. tidligere beslutninger er, at alle realiseringsansøgninger bliver sendt i indeværende planperiode, hvilket vil sige inden for det næste år.

På sidste møde i embedsmandsgruppen blev det besluttet, at Sekretariatet sammen med kommunerne på ny drøfter de enkelte kommuners ønsker i forhold til forundersøgelser og realiseringer.

I det der er meldt ind, er der umiddelbart omkring 10.000 forundersøgelser timer til Sekretariatet samt 16.900 timer i realiseringer. Med den nuværende bemanning forventes det realistisk, at Sekretariatet vil kunne ligge i omegn af 6.750 timer det næste år.

Muligheder:

- Konsulenter hentes ind til at gennemføre en række projekter.
- Sekretariatet ansætter flere folk. Udfordringen her er, at det tager tid at lære nye folk op, og det vurderes, at der ikke umiddelbart er økonomi til nyansættelser. I givet fald vil der i forhold til ansættelser desuden være et behov for en jævn tilførsel af opgaver også efter 2. planperiode.

- Kommunerne tager nogle opgaver retur.
- Beslutningen ændres, så der ikke søges realisering inden udgangen af 2021. Som alternativ kunne forundersøgelserne skubbes, så de strækker sig ind i 2022. Sidstnævnte kræver nok lidt afklaring i forhold til MST/FST.

Usikkerheder:

- Mange detailprojekteringer og dermed realiseringer risikerer at forsvinde pga. modstand eller økonomi.
- Uvist om uløste indsatser overføres til VP3 (fx alle dem der har lodsejermodstand kunne være oplagte af overføre)
- Skive og Frederikshavn har oplyst, at de har flere opgaver til Sekretariatet.

Indstilling godkendt. Der henvises til vedlagte slides.

Udfordringen med opgavevolumen vs. medarbejderkapacitet for sekretariatsdelen af opgaven løses ved:

- **Mariagerfjord har mulighed for at trække nogle mindre opgaver hjem. Hvis andre kommuner er i tilsvarende situation, kontaktes sekretariatet.**
- **I øvrigt prioriteres forundersøgelser i vid udtrækning før realiseringer.**
- **Hvor vådområdeundersøgelse pågår, søges vandløbsindsats overført til VP3 – dialog med MST/FST.**
- **Sekretariatet eller kommunen selv inddrager konsulenter på enkelte forundersøgelser efter aftale med pågældende kommuner (evt. Struer, Lemvig, Brønderslev). Der vælges indsatser med tilpas timer / økonomi til, at der er råd til at få konsulenterne til at løse indsatsen. Sekretariatet kontakter kommunen.**
- **Ved lodsejermodstand søges vandløbsindsats (detailprojektering og realisering) overført til VP3 – Behov for dialog med MST/FST. Udgangspunktet er, at indsatserne skal gennemføres. Det er vigtigt, at kommunerne får taget stilling til disse indsatser, som måske "ligger stille", fordi de er vanskelige. Aalborg Kommune har gennemført en ekspropriation. Frederikshavns Kommune behandler nu politisk, hvad der skal ske med de indsatser, der er "strandet" ved lodsejermodstand.**

Sekretariatet afklarer omtrent status på indsatserne i oplandet til Limfjorden. Der tages udgangspunkt i Limfjordsrådets årsrapport for årsskiftet 2019 / 2020.

Der var i embedsmandsgruppen enighed om, at et brev fra formandskabet bør fokusere på, at vi i videst muligt omfang når målet, men der er barrierer i forhold til at komme helt i mål.

4. Vådområde ansøgninger – Revideret VOP

Indstilling:

Sekretariatet indstiller, at

- Embedsmandsgruppen anbefaler Limfjordsrådet at godkende den reviderede VOP.
- Embedsmandsgruppen tager en principdrøftelse for og imod en solidarisk ordning, hvor alle bidrager ved tab f.eks. ved opstart af forundersøgelsen inden tilsagn ifald et projekt mod forventning ikke skulle opnå tilsagn.

Baggrund:

Der må i VOP'en være 20 % "overimplementering" / "reserveprojekter". Sekretariatet præsenterer på mødet, hvilke projekter der er søgt i den netop afsluttede ansøgningsrunde (12. juni – 1. september) samt status på de igangværende projekter.

Når ansøgning er sendt til Landbrugsstyrelsen og der er modtaget en kvitteringsskrivelse, må projektet sættes i gang for egen regning og risiko. Det betyder, at hvis ansøgningen senere resulterer i et tilsagn, kan projektudgifter afholdt fra denne dato, indgå i tilskudsgrundlaget. Hvis ansøgningen ikke resulterer i et tilsagn, må projektejerkommunen selv betale afholdte projektudgifter. Sekretariatet har endnu ikke oplevet, at der er givet afslag på en projektansøgning.

Det blev på sidste embedsmandsgruppemøde aftalt, at der på mødet 11. september tages en principdrøftelse for og imod en solidarisk ordning, hvor alle bidrager ved tab som beskrevet ovenfor. Kommunerne har i fællesskab fået opgaven med gennemførelse af vådområdeindsatsen i oplandet til Limfjorden. Det er ikke alle kommuner, der har vådområde projekter, nogle har enkelte, mens andre har mange. Sekretariatet forbereder et oplæg herunder argumenter for og imod.

Orientering i øvrigt vedr. VOP'en:

Det bemærkes, at fosforafskæringskriteriet er nået i "Nissum Bredning, Thisted Bredning, Kås Bredning, Løgstør Bredning, Nibe Bredning og Langerak" (8 kg P/år ikke forbrugt). Det betyder, at der ved realiseringen af Fald Å og Sletten er indarbejdet en afrømning af 30 cm overfladejord. I Fald Å er det en udgift svarende til 11 mio. kr. for et 72 ha stort projektområde. Med mindre fosforafskæringskriteriet hæves, må det forventes at samme øvelse skal indbygges i planperiodens resterende realiseringsansøgninger i dette delopland.

Bilag:

- Revideret VOP vedlægges

Indstilling godkendt – Der henvises til vedlagte slides.

I forhold til vådområdeindsatsen blev det besluttet ikke at arbejde yderligere i retning af solidarisk hæftelse kommunerne imellem.

5. Uoverensstemmelse i høsttal for muslinge anlæg 112 beliggende i Skive Fjord – Muslinger som marint virkemiddel**Indstilling:**

Sekretariatet indstiller, at:

- Embedsmandsgruppen anbefaler rådet at tage udgangspunkt i en grundpræmis om, at de danske universiteter leverer seriøs forskningsbaseret rådgivning til Miljø- og Fødevareministeriet.
- Embedsmandsgruppen anbefaler rådet forsat at arbejde for brug af muslinger som virkemiddel i Skive Fjord.
- Embedsmandsgruppen anbefaler rådet, at der holdes fast i, at kommunerne skal ind over planlægningen af, hvor muslingebrug placeres.

Baggrund:

Limfjordensmiljøråd er en nyopstartet NGO med fokus på miljøet i Limfjorden. Limfjordensmiljøråd har henvendt sig til Skive Kommunes udvalgsformand som har sendt videre til Sekretariatet. I henvendelsen gør Limfjordensmiljøråd opmærksom på, at høsttallene for muslinge anlæg 112 i Skive Fjord ikke umiddelbart stemmer overens med dem, som blev oplyst på Limfjordsrådets Temadag 29.10.2019 vedr. muslingebrug som marint virkemiddel.

På Limfjordsrådets temadag præsenterede forskere fra DTU-Aqua, Århus Universitet og Københavns Universitet, resultaterne fra deres fælles forskning. Forskningen i produktion af blåmuslinger er efter eget udsagn et af de vigtigste forskningsområder for gruppen, der er leverandør af forskningsbaseret rådgivning til Miljø- og Fødevarerministeriet. Det er ejeren af anlægget som indberetter høsttal – Dette har universiteterne ikke været involveret i.

Ifølge DTU-Aqua kan det med muslingebrug som virkemiddel lade sig gøre at producere så mange muslinger, at der fjernes nok næringsstoffer – og også på en måde, så det er økonomisk rentabelt. Det blev vist i det første projekt (Mumihus), og det er aktuelt yderligere dokumenteret i et stort igangværende forskningsprojekt, der viser, at potentialet er endnu større end de 1.100 t pr. anlæg fra første forsøg. Faktisk er potentialet ca. dobbelt så stort.

Forskerne har tilkendegivet, at opdræt af muslinger som et marint virkemiddel, kan være et supplement til andre indsatser på land, og giver især mening, hvor man er langt fra at nå målsætningerne om god økologisk tilstand, og hvor generationers massive tilførsler af næringsstoffer fra land har lejret sig som en meget stor gæld i fjordbunden.

Implementering af virkemidlet kan med fordel implementeres gennem lokal dialog. Der er konkurrence om arealerne (fiskeri, sejlads etc.) og der er visuelle udfordringer i forhold til sommerhusejere m.v. (herunder anlæg 112). Social accept og hensyn til andre interesser er vigtig. På temamøde er det understreget, at kommunerne bør inddrages og gerne tager del i ansvaret i forhold til en planlægning af, hvor anlæggene kan placeres, så de er til mindst gene i forhold til øvrige interesser.

Bilag:

- Henvendelse fra Limfjordensmiljøråd.
- Oplæg fra Temadag 29.10.2019 vedr. muslingebrug som marint virkemiddel.

Indstilling godkendt.

Der var enighed om, at kommunerne skal inddrages i planlægningen af, hvor smartfarms placeres. Der er stadig ingen national beslutning om, hvordan en ordning med miljømuslinger som marint virkemiddel kan rulles ud. Det kunne være med kommunerne som udbyder af opgaven.

6. Vandråd 2019 / 2020

Indstilling:

Sekretariatet indstiller, at:

- Embedsmandsgruppen anbefaler, at teknikkerne i forlængelse af brev fra Miljøstyrelsen giver input til en prioritering af de større projekter som "hele ådale", "miniådale" og "dobbeltprofil" og, at Vandrådet orienteres herom på kommende vandrådsmøde.
- Embedsmandsgruppen drøfter om etableringen af et helhedsprojekt i Vesthimmerland får betydning for de indmeldte vandløbsindsatser (Vandrådsarbejdet 2019).

Baggrund:

15. juni 2020 modtog Sekretariatet orienteringsbrev fra Miljøstyrelsen om koncept for vurdering af øvrige indsatser ifm. Vandrådsarbejdet 2019-2020 (frivillig opgave).

Der er her tale om prioriterede "ønsker" fra kommuner og vandråd, hvis der lokalt har været andre omkostningseffektive forslag til opfyldelse af miljømålet, som ikke kunne prioriteres inden for den fastsatte økonomiske ramme.

De øvrige indsatser forventes ud over forbedring af vandløbenes tilstand at kunne bidrage med synergi til indsatser for blandt andet biodiversitet og klima, jf. også vejledning til vandrådsarbejdet Miljø- og Fødevarerministeriet vil for en række kriterier i høj grad lægge vægt på, hvad kommuner og vandråd oplyser om de konkrete forhold. Det drejer sig om kriterierne prioritering, klimatilpasning, med fordel kunne afgives til Miljø- og Fødevarerministeriet ifm. Den endelige afrapportering af vandrådsarbejdet.

Brevet er modtaget meget sent i forløbet. Det er en vanskelig opgave, der ikke giver helt mening i forhold til "de små projekter". For de større indsatser, hvor der ikke er virkemidler pt. ("hele ådale", "miniådale" og "dobbeltprofil") kan det give mening at give et bud på en prioritering.

Vesthimmerland Kommune har fået tilsagn til et helhedsprojekt ved Halkær Å. Der er meldt fire vandområder beliggende i helhedsprojektområdet ind til indsats i 3 vandplanperiode svarende til en indsats til 1.324.767 kr.

Bilag:

- Brev fra Miljøstyrelsen – Orienteringsbrev til kommuner og vandråd om koncept for vurdering af øvrige indsatser ifm. Vandrådsarbejdet 2019-2020.

Indstilling godkendt.

Det er endnu uvist om indsatserne i de fire vandområder i Halkær Å bliver løst i helhedsprojektet. Derfor fastholdes vandløbsindsatserne i indmeldingen til Ministeriet vedr. 3. vandplanperiode.

7. Masterplan for Limfjorden**Indstilling:**

Sekretariatet indstiller, at:

- Embedsmandsgruppen drøfter forelæggelse af "Masterplanen for Limfjorden" for de tekniske udvalg / Byråd.
- Embedsmandsgruppen godkender deltagerliste og dagsorden til møde for interessenter vedr. Masterplanen for Limfjorden.

Baggrund:

Udkast til Masterplanen - Strategi forligger nu sammen med 5 baggrundsnotater. Det samlede materiale vil danne udgangspunkt for den handlingsorienterede del af masterplanen.

Interessenter inddrages nu i efteråret 2020 med henblik på input inden sagen igen behandles i Embedsmandsgruppe og Limfjordsråd. Medio november drøftes udkastet i KKR-nord og KKR-midt. Herefter følger den kommunale politiske behandling. Sekretariatet vil udarbejde forslag til en fælles sagsfremstilling.

Inddragelse af det kommunale politiske niveau indtil nu:

- Teknik- og miljøudvalgene deltog i inspirations-/temadag om bæredygtig forvaltning af Limfjorden 25. oktober 2018 i Skive
- KKR Nordjylland og borgmestrene i de midtjyske Limfjordskommuner bakkede efterfølgende op om udarbejdelse af masterplan
- Kommunerne behandlede og godkendte kommissorium for masterplanen, og de kommunale fagudvalg blev opfordret af KKR til at give input til planens indsatsområder.

Interessentmødet tænkes som en inddragelse af det politiske niveau i interesseorganisationerne, hvor fokus bliver på inddragelse og implementering af masterplanens strategi i den handlingsorienterede version 2. Mødet vil også efterspørge interessenternes holdninger til muligheder og opmærksomhedspunkter i strategidelen. Et notat fra interessentmødet vil blive vedlagt Masterplanen i den videres politiske behandling.

Spørgsmålet er, om de tekniske udvalg kan have indholdsmæssige bemærkninger til masterplanen inden den endelige kommunale politiske behandling, eller om inddragelsen af det kommunalpolitiske niveau er tilstrækkelig.

Bilag:

- Forslag til deltagerliste og dagsorden til møde for interessenter vedr. "Masterplan for Limfjorden" (eftersendes).

Der henvises til vedlagte slides.

Yderligere forslag til foreninger, der kan inviteres med til interessentmødet:

Landdistriktsråd, Vestlige Limfjordshavne, Dansk Sejlunion, Danske Vandløb, Dansk Botanisk Forening, Fjordvenner.dk, De grønne råd evt. flere interessenter omkring erhvervsdelen). Hvorvidt de tekniske udvalg skal inviteres med kunne være op til formandskabet.

I forhold til dagsordenen for interessentmødet var der i embedsmandsgruppen enighed om, at fokus er på visionsdelen suppleret med eksempler fra det, vi allerede er involveret i. Der var således i embedsmandsgruppen også enighed om, at det er for tidligt at italesætte en version 2 overfor interessenter før strategidelen er besluttet i kommunerne.

8. Orientering om ordning til udtagning af lavbundsjorde

Indstilling:

Sekretariatet indstiller, at:

- Embedsmandsgruppen tager orientering om henvendelse til Minister for fødevarer, fiskeri og ligestilling Mogens Jensen og ordførerne om problematikken i den ordning, der pt. er skitseret for så vidt, angår udtagning af lavbundsjorde til efterretning.

Baggrund:

Regeringen har med Finanslov for 2020 afsat i alt 2 mia. kr. frem mod 2030 til udtagning af lavbundsarealer. De afsatte midler har afgørende betydning for flere kommunale kerneområder i det åbne land: Natur, vandmiljø, CO2-binding, vedvarende energi og klimatilpasning – men også landbrug, landdistriktsudvikling og rekreative muligheder. Og ikke mindst mulighederne for at varetage flere af de nævnte hensyn samtidig i en ny samlet helhedsplanlægning, som der i stigende grad er brug for med de mange presserende, og nogle gange konkurrerende, ønsker til brugen af arealerne i det åbne land.

KL har ifølge vedlagte bilag gjort opmærksom på:

”Ifølge bekendtgørelsesudkastet tildeles Naturstyrelsen virkemidlerne ”køb af projektjord, køb af erstatningsjord, salg af disse og jordfordeling” uden en ansøgningsproces. Til de samme projekter får kommunerne kun mulighed for at anvende virkemidlet ”lodsejerkompensation” - efter en ansøgningsproces hos Miljøstyrelsen og i øvrigt med prædefinerede statslige kompensationssatser. Desuden tildeles Naturstyrelsen en proaktiv over- og tværkommunal rolle via en ”landsdækkende screening”.

KL har konkret foreslået en ordning, hvor kommunerne forpligtes til at foretage en landsdækkende screening – fx i regi af de med staten aftalte tværkommunale vandoplandsstyregrupper. Denne styringsmodel har i over 10 år succesfuldt koordineret vådområdesatsen på de selv samme lavbundsarealer. Desuden foreslår KL, at kommunerne får de virkemidler til rådighed, som Naturstyrelsen tænkes tildelt – og som KL og lodsejere i et årti har efterlyst til projekter netop på lavbundsarealerne”.

Bilag

- Nyhed fra Miljø- og Fødevarerministeriet: <https://mfvm.dk/nyheder/nyhed/nyhed/600-mio-kroner-skal-over-tre-aar-forvandle-marker-til-natur-med-klimaeffekt/>
- Præ-høringssvar fra KL vedr. udtagning af lavbundsjorde.

Orientering blev taget til efterretning. Der var enighed om, at ordningen er vigtig for kommunerne, og der skal her være de samme økonomiske virkemidler som dem, Naturstyrelsen kan anvende. Embedsmandsgruppen er enig i, at der skal sendes en skrivelse til ministeren.

9. Næste møde i Limfjordsrådet

Indstilling:

Sekretariatet indstiller, at:

- Embedsmandsgruppen drøfter og giver input til dagsorden for næste møde i Limfjordsrådet.

Baggrund:

Næste møde i Limfjordsrådet afholdes 25. september 2020 og er planlagt afholdt i Skive (Kulturcenter Limfjorden) – Mødet starter kl. 9.00.

Forslag til dagsordenspunkter:

- Godkendelse af dagsorden
- Kort orientering om omorganisering i Aalborg Kommune i relation til Limfjordsrådet
- Vandløbsindsatsen i oplandet til Limfjorden.
- Vådområde ansøgninger – Revideret VOP
- Uoverensstemmelse i høsttal for muslinge anlæg 112 beliggende i Skive Fjord
- Vandråd 2019 / 2020.
- Masterplan for Limfjorden.
- Cheminova forurening ved Sælhundeholmløbet ved Thyborøn
- Ordning til udtagning af lavbundsJORDE
- Presse
- Orientering / Bordet rundt.
  - LIFE-projekt - Naturgenopretning i fjord og på strandene – Status for politisk behandling
  - Havørred Limfjorden – Status for politisk behandling
- Eventuelt

Indstilling godkendt. Dagsordenen er lang, og et punkt om afslutning af stenrevsprojektet udskydes derfor til næste Limfjordsråds møde.

10. Orientering / Bordet rundt

- LIFE-projekt - Naturgenopretning i fjord og på strandene – Status for politisk behandling
- Havørred Limfjorden – Status for politisk behandling

Der henvises til vedlagte slides.

Der var enighed om, at det er en god idé at samarbejde med oplandskonsulenterne om vådområdeindsatsen, men som udgangspunkt inden for den eksisterende ordning. Vådområdet Styvel i Struer er et eksempel på samarbejde med oplandskonsulenterne om små vådområder. Vådområdet blev igangsat efter henvendelse fra oplandskonsulenten. Sammen blev optimal afgrænsning af projektområdet fundet. Sekretariatet foretog den tekniske forundersøgelse og oplandskonsulenten foretog den ejendomsræssige forundersøgelse (under udbudsgrænsen). "Små vådområder", "afbrudte dræn og overrisling af lavbund" er ikke noget nyt virkemiddel – Det er en del af det, kommunerne gør og har gjort i den kommunale vådområdeindsats de sidste 10 år. Der var enighed om, at der ikke er umiddelbart behov for at splitte vådområdeordningen i flere mindre ordninger med særskilte mål etc.

Viborg har i budgetforhandlingerne afsat 2 x 500.000 i 2021 og 2022 til øget fokus på Hjarbæk Fjord. Det afklares om der kunne være synergi og muligheder i forhold til en sammentænkning med LIFE-projekt og/eller Skive Fjord-vandområdeplanimplementeringen.

Vesthimmerland arbejder med et projekt omkring genåbning af Frederik d. VII's Kanal, herunder kystnære naturtyper som strandeng ved Lendrup Strand. Projektet er ved at afklare udfordringer i forhold til bl.a. Habitatdirektivet.

